

norske hjem

med sjarm & særpreg

SMÅBRUK • HUS • LEILIGHETER • GÅRDER • INTERIØR • HAGE • RESTAURERING • HÅNDVERK • DESIGN

2009 - 2013 VI FEIRER

4 år

MED FARGERIKE,
NORSKE HJEM
I HVER UTGAVE

Jul

TRADISJONER
GJENNOM 400 ÅR

IMPONERENDE
INTERIØR PÅ

Simenstad gård

HAGEHISTORIE:

Dansgård i Bergen

TRADISJONSHÅNDVERK:

Glassblåser

Jul hos
**VIBEKE
SÆTHER**

BUTIKKBESØK:
HØNA BRUKTHANDEL

BYGDE SIN EGEN
KAKKELOVN

På menyen:
MAT FRÅ 1814

NORSK DESIGN:
SVEN IVAR DYSTHE

NYTT TILBYGG PÅ GAMMELT HUS

INTERPRESS NORGE

9 771893 838001

RETURUKE

3

Hovedhuset til høyre og føderådsbygningen til venstre.

Simenstad gård

- selskkelig og gjestfritt i autentiske omgivelser

Midt i Alf Prøysens rike, på Rudshøgda i Ringsaker, ligger vakre Simenstad gård. Et besøk i de staselige stuene og salene kan ta pusten fra en hver. Her stråler fargerik dekormaling fra både vegger og tak. Hvert rom er en overraskelse!

Av Kari-Marte & Tor Harald Frøyset

Katten Fanta

Labradoren Bessy foran stabburet.

Brit på vei til føderådsbygningen. I bakgrunnen skimtes lysthuset fra 1872

«På høstparten tenkte vi
alle som en.
Her skal bli galei.
Så satte vi kursen mot
Simenstad hen.
Hvor vi sang i veg.
Gjør deg ferdig og klar.
Kom med kopper og kar.
Alle som har.»

Fra vise av Alf Prøysen

Hvem: Peder (18), Brit og Gisle.

Hvor: Simenstad Gard, Rudshøgda,
Hedemark.

Bolig: To store bygninger fra slutten av
1700- tallet.

Favorittgjenstand: AGA-komfyren

Favorittrom: Kjøkkenet , bryggerhuset
og «Konjakkrommet», salen i
føderådsbygningen..

W

elkommen til gards! Brit Skurdal Braastad tar i mot oss på tunet. Den brune labradoren Bessy har sneket seg ut døra, grynter fornøyd og borer nesa godt ned i nysnøen.

Det er ikke første gang vi hilser på folk og dyr på Simenstad. Bekjentskapet går tilbake til høsten 2009. Da vi var på besøk første gang, for å lage en reportasje om Brits nye «Nobelkjøkken». Artikkelen sto på trykk i den aller første utgaven av dette magasinet, som ble utgitt i november samme år. Brit har helt siden starten vært magasinets faste matspaltist. Nå gleder vi oss til å vise dere mer av de vakre interiørene på denne gården.

HJEM OG SELSKAPSGÅRD

Det er alltid like hyggelig å være gjest på Simenstad. Uansett anledning og årstid disker Brit opp med deilig, hjemmelaget mat på rause fat. Brit og Gisle traff hverandre på dans for snart 30 år siden. I 1994 fikk de anledning til å være vertsgård under OL på Lillehammer. De trivdes godt i vertsrollen, og har siden den gang fortsatt med å arrangere store og små selskaper i de

vakre bygningene.

Brit var daglig leder ved Prøysenmuseet i en sju års periode, før hun bestemte seg for å skape sin egen arbeidsplass hjemme på Simenstad. Hun er Cand. philol. med utdanning inne kulturhistorie, litteratur, tradisjonsmat og «Grønn gourmet»; et konsept basert på økologisk og fargerik mat i overraskende kombinasjoner

- Her på gården driver vi museumsvirk-somhet og besøksgård i skjønn forening. Jeg serverer «temamat», og har også utviklet noe jeg kaller «Litterære måltider». I den forbindelse trekker jeg gjerne inn Prøysen og hans forfatterskap. Vi har til og med utsikt ned til husmannsplassen hvor han vokste opp, forteller hun engasjert.

Brit er daglig leder og primus motor, med ansvar for arrangementene på gården. Gisle er gårdbruker på heltid. Det produseres både korn og kjøttfe, som Charolais, Angus, Herford og Limousin. Men husbonden stiller ofte opp som vert, og forteller gjerne den eventyrlige historien om grandonkelens cognac-eventyr i Frankrike. Interessen for dyr og edle dråper har smittet over på sønnen Peder (18). Han

holder småfe og rasehøns, går siste året ved Steinerskolen på Hedemarken og holder på med prosjektoppgaven «Er Cognac kultur?». Svaret er vel kanskje opplagt?

TRADISJONSRIK SLEKTSGÅRD

Brit er opprinnelig fra Sør-Fron. Gisle er fra den gamle gården Braastad, ved Gjøvik.

Som 25-åring kjøpte han Simenstad fra en onkel. Gården har vært i slekta siden 1771, da Peder Christophersen Svennes fra Biri kjøpte den. Allerede i 1327 finnes gården omtalt i skriftelige kilder og det er gjort flere funn fra vikingtiden her. Den rødmalte, lave stallbygningen er fredet. I lia bak husene troner et sekskantet, vakkert lysthus i sveitserstil, med storslagen utsikt over Mjøsa. Gården hadde seks husmannsplasser under seg, den eldste fra slutten av 1700- tallet. Tunet på Simenstad er av uvanlig karakter, det finnes ingen utpreget kårbolig her. I stedet ligger to jevnstore hovedbygninger vinkelrett i forhold til hverandre. Tidligere har generasjonene bodd side om side. Brit og Gisle leide ut føderådsbygningen i en periode, men har

simenstad gard

Inngangspartiet på føderådsbygningen med imponerende snekerglede.

Dina F. Solberg og Ansten Simenstad med barna, fotografert på trappa rundt forrige århundreskifte. Foto: Ole Hansen Løken / Hedmarksmuseet

Flott sjablong og strekdekor fra stuetaket i andre etasje, i føderådsbygningen.

Veggen i «Konjakkrommet», den dekorerte salen i føderådsbygningen.

Til og med brannmuren er dekorert i marmorimitasjon.

Salen i føderådsbygningen er dekorert fra gulv til tak. Gulvet er malt i teppeimitasjon, noe som var vanlig på siste halvdel av 1800-tallet.

Det flotte blåmarmorerte trapperommet i føderådsbygningen er malt av en dekorasjonsmaler Larsen.

En dekorert, staselig dobbelt empiredør, sjokoladebrune gulv og sjablongdekor på taklist skaper atmosfære.

«Likørrommet» i føderådsbygningen, møblert som på slutten av 1800-tallet

Vakker måneskinnslampe med blomsterdekor. Etter tradisjon henger den i hjørnet.

Brit foran den nymurte grua på kjøkkenet i føderådsbygningen. Rød keramikk på den gamle svartovnen er med på å skape julestemning,

Brit serverer gjerne gjestene hjemmelaget bisp på kjøkkenet som en aperitiff i førjulstiden.

Ballsalen i føderådsbygningen er malt gammelrosa med dekorert brystning.

Det er ikke lett å se at brystpanelet er påmalt og et synsbedrag.

Nok en vakker etasjeovn. Sjablong- og strekdekor på vegg og brannmur.

Brits «Nobelkjøkken» med den gamle lyspeisen og den nye AGA-komfyren side om side. Innredningen er tegnet av Philip Windsor. Noen av benkeskapene fra slutten av 1970 er gjenbrukt.

nå også tatt i bruk i denne virksomheten.

RESTAURERING OG VEDLIKEHOLD

De to store husene fra slutten av 1700-tallet har ikke noe formelt vern.

- Det er svært få bygninger som er fredet på Hedemarken. I Nord - Gudbrandsdal er det rundt 700 fredede bygninger, her i distriktet er det vel syv, herav gamlestallen på Simenstad – det sier mye om statusen dalene hadde i den nasjonalistiske perioden, da det meste av fredningen ble foretatt. I Hedmark og ved Mjøsa er det mye fin arkitektur og mange godt bevarte hemmeligheter, sier Brit.

Paret har både restaurert og vedlikeholdt gårdsbygningene gjennom en generasjon.

- Vi har valgt å prioritere et fokusområde hvert år; som til eksempel tak, vinduer, ovner, gardiner og så videre. På den måten har vi klart å holde en viss systematikk i den nesten uoverkommelige oppgaven.

Den store bondehagen sov sin tornerose-søvn; gjengrodde stier og sammenraste murer preget den terrasserte hagen.

- Arbeidene med restaureringen av hagen er underveis. For få år siden ble hagemure-

ne restaurert. Heldigvis har vi et steinbrudd på gården. Flere måtte tas helt ned og settes opp igjen. Planen videre er å restaurere hagedammen, samt fornye busker og frukttrær.

Brit har allerede anlagt en frodig kjøkkenhage hvor hun dyrker urter, grønnsaker og blomster.

Frukt og bær konserveres hver høst på krukker og glass, som i gamle dager. Dette nyter både gjester og familien godt av utover vinteren.

Desserten julaften består gjerne av frukt eller bær fra hagen. Vertskaper på Simenstad var blant de første som fikk utmerkelsen Olavsrosa, av Norsk Kulturarv. De lever virkelig opp til stiftelsens motto; Vern gjennom bruk.

- Det går fint an å drive selskapsvirksomhet og samtidig verne om de kulturhistoriske verdiene. Skjønt vi ber damene tenke over skotøyet før de kommer på besøk. Spisse stilletthæler er ikke optimalt i kombinasjon med de malte gulvene, ler Brit.

Familien setter stor pris på å dele de unike interiørene med besøkende.

- Tenk så trist det ville vært om ballsalen sto tom hele året og finstua bare ble åpnet til jul, sier hun.

LITTERÆRT KJØKKEN

Da ungkaren Gisle overtok Simenstad valgte han å dele inn det store gardskjøkkenet, og bygge om til både vaskerom og kjøkkeninngang. Det var mange som misunte Brit det moderne kjøkkenet fra slutten av 70-tallet, da hun ble gardskjermer på Simenstad.

- Umalt furukjøkken, takessplater og korkimitasjon på gulvet sto ikke helt i stil med resten av de vakre interiørene. Jeg ble aldri fortrolig med dette kjøkkenet, det skilte seg for mye ut fra resten av interiøret. For seks år siden, da vi bestemte oss for å begynne med selskap og arrangementer på fulltid, fikk vi endelig anledning til både å oppgradere og tilbakeføre kjøkkenet til sin opprinnelige form. Nå kokkelerer jeg med glede på mitt «Nobelkjøkken», smiler hun.

Det gulmalte kjøkkenet er nemlig inspirert av de prisvinnende forfatterne Bjørnstjerne Bjørnssons, Selma Lagerlövs og Sigrid Undsets gamle kjøkkener. Her

Festsalene i andre etasje i hovedbygningen kan ha 80 gjester til bords. I taket henger en nydelig jugendlampe.
Den grønnmalte stua i første etasje er møblert med biedermeier møbler.

Et fantastisk 1700-talls speil i den grønne storstua, som er pyntet til jul.

En av de to bukkevase-ovnene fra Bærums Verk, som står i hovedhuset.

Gulvet i havestuen er dekorert for å imitere parkett. Juletreet står på glassverandaen og kan ses av gjestene allerede nede fra veien.

Dette må være et av gårdens vakreste møbler - et empireskatoll i flammebjerk med intarsiaarbeider.

Brit har tatt på seg Rondestakken og karene er pyntet med dress. Familien på Simenstad ønsker alle en riktig god jull!

serveres både gjester, familie og venner de lekreste retter. På kalde dager er det hyggelig med fyr på lyspeisen, som er fra midten av 1800-tallet. Da må den kremfargede AGA-komfyren nøye seg med å spille annenfiolin, estetisk sett, til tross for at den er hele familiens favoritt. På AGA'n trylles det fram saftige, langtidsstekte kjøttretter og hjemmelaget mat i lange baner. Samtidig holder den dagligrommene varme.

Før julesesongen tar til brygges det litervis med øl, lages sylte og bakes brød i den restaurerte bakerovnen på Simenstad.

- Gisles mor, Marie Braastad, (95) synes det var synd at ovnen ikke var i bruk og ga oss midler til å sette den i stand. Det er vi veldig takknemlige for. Jeg har hatt mye glede av den siden. Her baker jeg brød til gjester og eget bruk, samt arrangerer bakerovnskurs, sier Brit.

IMPONERENDE INTERIØRER

På Simenstad er det virkelig både husrom og hjerterom, som det heter. Her er det plass til hele 80 middagsgjester i festsalen i andre etasje. Som en kuriositet kan det nevnes at i dette rommet er det fremdeles

lys i den gamle glødepæra. Den har ikke har vært skiftet så lenge Gisle har eid gården – ingen kan huske at den har vært skiftet noensinne.

I de fargerike stuene har dekorasjonsmalerne Larsen og Anders Rud satt sine spor, i perioden 1860-1870. Rommene er et studium i seg selv. Som gjest er det umulig å ikke la seg imponere over marmorering, ådring, sjablong- og strekdekor. Veggene i den grønne storstua er malt kun en gang, så tidlig som i 1790. Det er utrolig at malingen har holdt seg så godt, og i tillegg overlevd de skiftende motene.

Gården er møblert med arvestykker; her finnes blant annet klunkestilsalongen som Gisles besteforeldre fikk i bryllupsgave, et fantastisk empireskatoll i flammebjerk og rødmalte spisestuestoler fra slutten av 1700-tallet. Brit og Gisle ønsker å være tro mot det opprinnelige interiøret. Det kler husene og skaper den rette atmosfæren.

POPULÆR FØRJULSTID

Både ute og inne pyntes det med naturmaterialer til jul.

- Jeg foretrekker enkel pynt som granbar,

mose og røde epler fra hagen, samt hvite blomster – mer behøves ikke. De fargerike interiørene og maten som serveres er dekor nok i seg selv, forklarer hun. Det fyres med ved i stuer og saler, og når det brenner i ildstedene og alle lys er tent, blir det en helt spesiell stemning.

Hvite damaskduker, stivede linservietter og sølvtøy hører selvsagt med til oppdekkingen – staselig skal det være. En godt utprøvd julemeny serveres i førjuls-sesongen, fra slutten av november til og med lille julaften. Først da kan familien på Simenstad puste ut, senke skuldrene og la julefreden innta stua.

- Siden førjulstiden er såpass hektisk har vi behov for en enkel og stille julefering. Både julaften og førstedag tilbringes her hjemme på gården i fred og ro. Av alle høytider liker jeg julen best. Det er travelt, med mange selskaper, men samtidig utrolig givende og hyggelig. Jeg nyter luktene og forventningene, smiler Brit.